

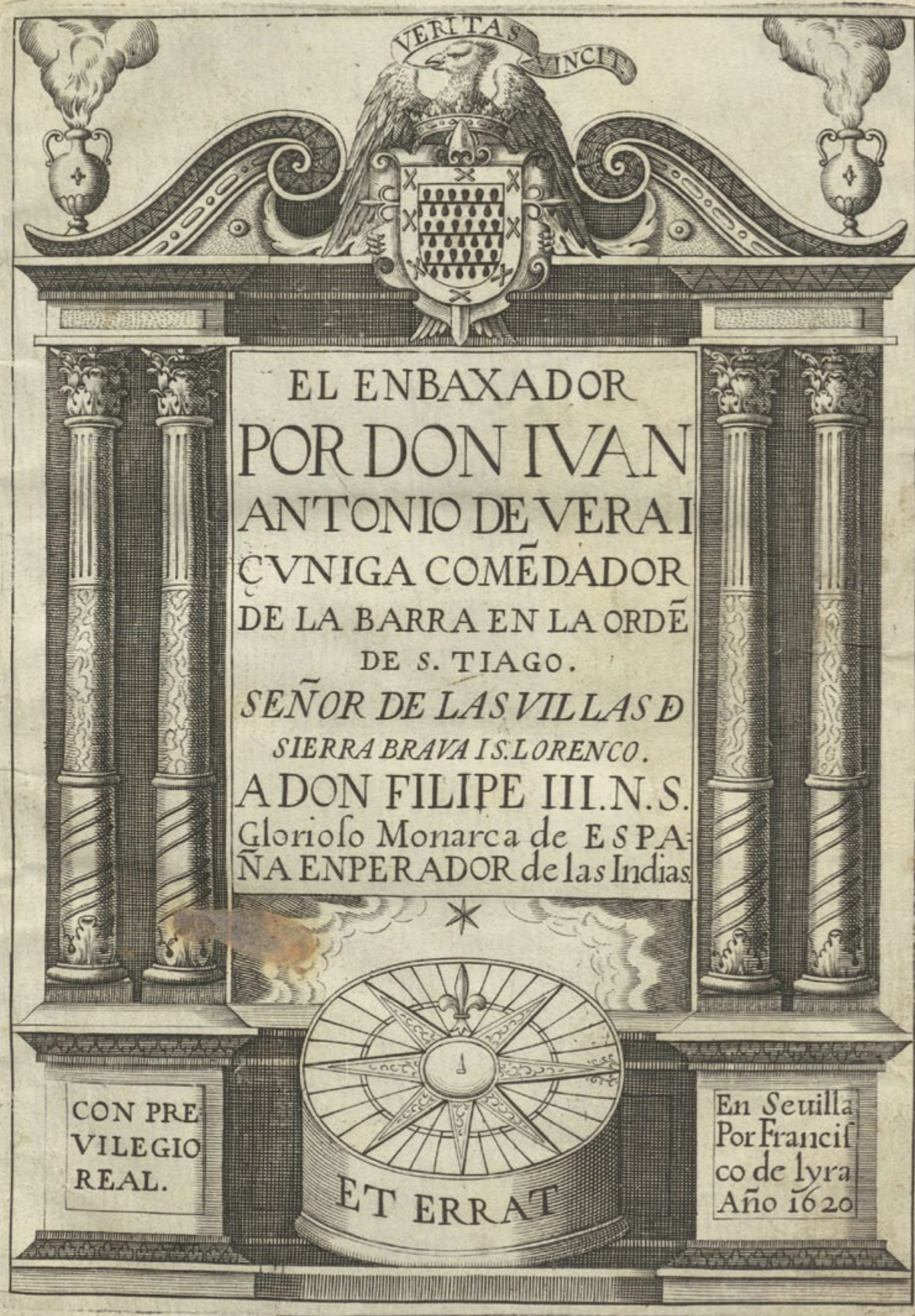

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ŠLECHTA ČESKÝCH ZEMÍ V EVROPSKÉ DIPLOMACII

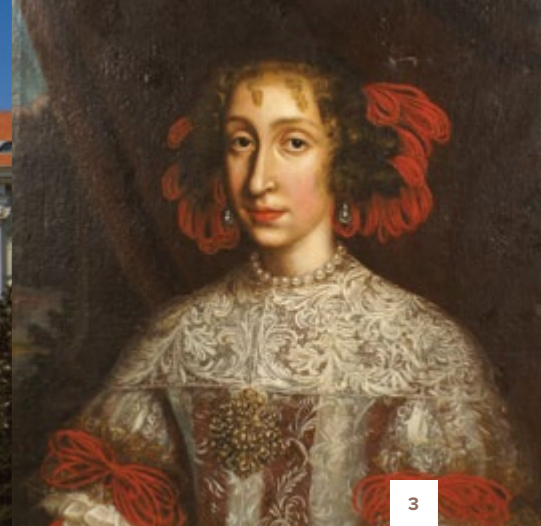
návrh projektu

projekt

Šlechta českých zemí v evropské diplomacii je součástí dlouhodobého programu Národního památkového ústavu v České republice s názvem *Po stopách šlechtických rodů*. Cílem je výzkum a prezentace kulturně historického dědictví šlechtických rodů, jejichž někdejší rezidence Národní památkový ústav spravuje. Každoročně se projekt zabývá buď konkrétním rodem (např. Rožmberkové, 2011; Páni z Kunštátu, 2014), nebo reflektuje specifická témata se šlechtou spjatá (Rok renesanční šlechty, 2017).

V roce 2018 se projekt zaměří na téma šlechtické diplomacie, a to ze tří zásadních důvodů:

1. Šlechta se při svém privilegovaném společenském postavení angažovala v diplomacii již od středověku a významní aristokraté pracovali v diplomatických službách i v éře občanské společnosti od 19. století včetně období první Československé republiky po roce 1918.
2. Národní památkový ústav spravuje mimořádně hodnotný a početný soubor artefaktů, dokumentů a jiných materiálů souvisejících se šlechtickou diplomacií.
3. Působení šlechty v diplomacii zanechalo nesmazatelnou stopu v evropské kulturní historii, a proto se jedná o téma mimořádně vhodné pro rok 2018, který Evropská komise vyhlásila Evropským rokem kulturního dědictví.

1 Heřman Černín z Chudenic, 1576–1651, v rudém kaftanu. V letech 1616–1618 a 1644–1645 byl vyslancem habsburských panovníků do Osmanské říše, SHZ Jindřichův Hradec, Česká republika **2** Černínský palác v Praze na Loretánském náměstí. Palác nechal postavit císařský diplomat Humprecht Jan Černín z Chudenic, 1628–1682, po roce 1664. Od roku 1934 slouží jako sídlo Ministerstva zahraničních věcí Československé a posléze České republiky. **3** Johanna Terezie z Harrachu, 1639–1716, dcera významného státníka a diplomata Jana Maxmiliána z Lambergu a posléze manželka Ferdinanda Bonaventury z Harrachu, rakouského státníka, diplomata a rytíře Řádu zlatého rouna, SZ Hrádek u Nechanic, Česká republika **4** Humprecht Jan Černín z Chudenic, 1628–1682, s Řádem zlatého rouna, místodržící Českého království, v letech 1660–1663 vyslanec císaře Leopolda I. v Benátkách, SZ Manětín, Česká republika **5** Turecký stan, získaný roku 1644 Heřmanem Černínem z Chudenic jako dar od diplomatů Osmanské říše, SHZ Jindřichův Hradec, Česká republika.

1

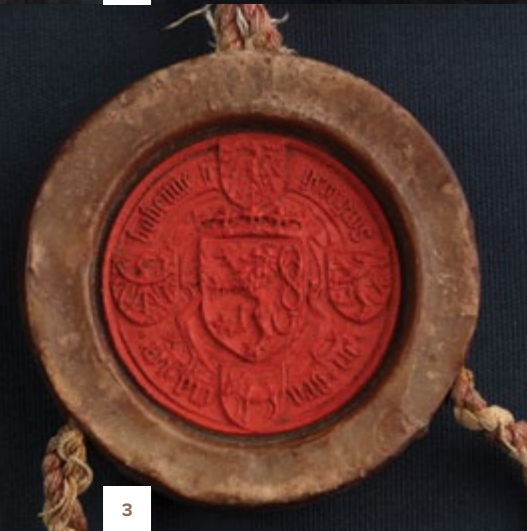
2

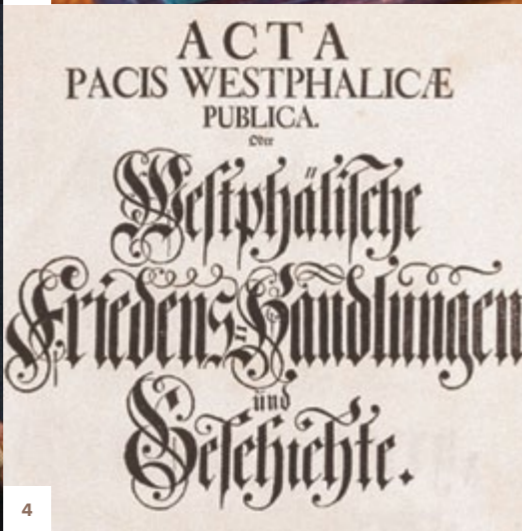
1

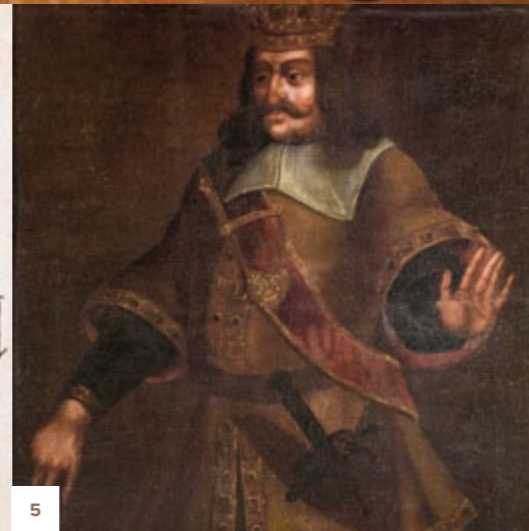
2

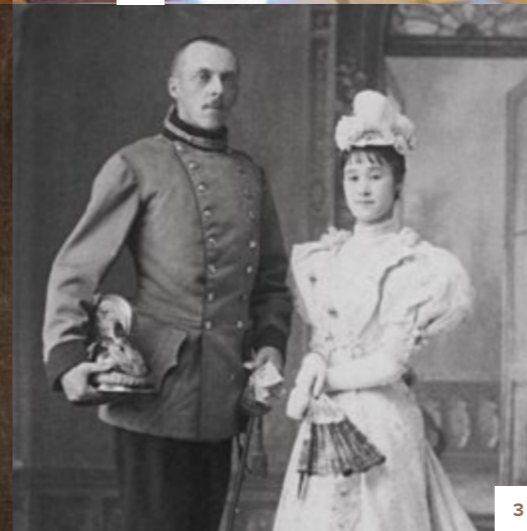
3

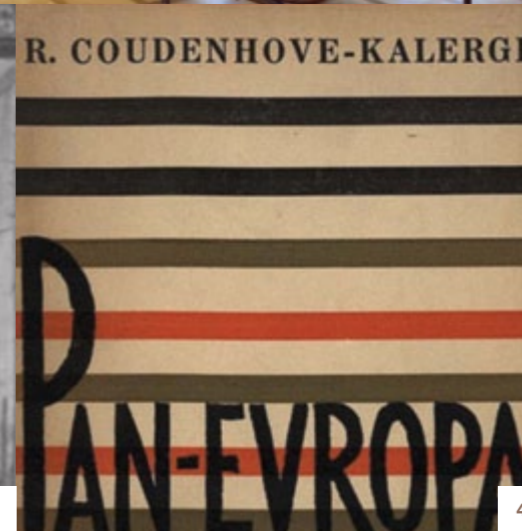
4

5

3

4

5

základní struktura a obsah projektu

A. Úvodní aktivity projektu

Projekt bude zahájen v březnu 2018 prezentací v pražském Černínském paláci, někdejší rezidenci diplomaticky aktivního rodu Černínů a v současném sídle Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Paralelně proběhne evropské zahájení projektu v Bruselu, dějišti významných historických diplomatických událostí a centru současné evropské diplomacie.

V Bruselu projekt představí panelová výstava a jednodenní tematické kolokvium s názvem Čtyři vize evropského míru, které připomenou čtyři zásadní evropské mírové projekty, iniciované nebo organizované šlechtici spjatými s českými zeměmi:

1. Projekt českého krále Jiřího z Poděbrad na mírovou organizaci křesťanských států (1462–1464)
2. Vestfálský mír (1648) – projekt mírového uspořádání Evropy po třicetileté válce. V pozici hlavního diplomata se jednání za Habsburskou monarchii účastnil hrabě Maxmilián Trauttmansdorff. Jeho někdejší rezidenci

1 Maxmilián z Trauttmansdorffu, 1584–1650, s Řádem zlatého rouna, císařský diplomat a nejvyšší hofmistr císařovny Anny, v letech 1645–1647 se účastnil jednání o vestfálském míru, SHZ Horšovský Týn, Česká republika. **2** Pero, s nímž byl v roce 1648 podepsán vestfálský mír, SHZ Horšovský Týn, Česká republika. **3** Pečeť českého krále Jiřího z Poděbrad. **4** Acta Pacis Westphalicæ Publica, 1734, dokumenty vestfálského míru sebrané a uspořádané Johannem Gottfriedem von Meiern, německým právníkem, historikem a universitním profesorem, SHZ Horšovský Týn, Česká republika. **5** Jiří z Kunštátu a Poděbrad, 1420–1471, český král, SH Karlštejn, Česká republika.

v Čechách, zámek Horšovský Týn, spravuje Národní památkový ústav, a to včetně mimořádně cenných památek jako je pero, jímž byl vestfálský mír podepsán, osmisvazkové vydání vestfálského míru v knižní podobě nebo osobní předměty hraběte Trauttmansdorffa.

3. Vídeňský kongres (1815) – projekt mírového uspořádání Evropy po napoleonských válkách. Funkci předsedajícího diplomata za Rakouské císařství zastával při jednáních kníže Klement Václav Metternich. Jeho rezidence v Čechách, zámek Kynžvart a bývalý klášter Plasy s Metternichovou hrobkou, dnes spravuje Národní památkový ústav včetně mimořádně cenných osobních artefaktů.

4. Pan-Evropa (1923) – projekt sjednocené mírové Evropy. Iničiačním dokumentem tohoto projektu je stejnojmenná kniha Richarda Coudenhove-Kalergi, který byl synem rakouského vyslance v Japonsku Heinricha Coudenhove-Kalergi a jeho ženy, Japonky Mitsuko Aojamové. Richard Coudenhove-Kalergi koncipoval svůj evropský projekt mimo jiné na zámku v Poběžovicích v západních Čechách, jehož mobiliární fondy včetně osobních předmětů členů rodu Coudenhove-Kalergi spravuje Národní památkový ústav. Knižní fondy rodu se nacházejí na zámku Kunštát, který je rovněž ve správě Národního památkového ústavu.

1 Pracovna rakouského státního kancléře Klementa Václava Metternicha na zámku Kynžvart v České republice, vpravo dole stůl, na němž byly podepsány dokumenty Vídeňského kongresu v roce 1815. **2** Klement Václav Metternich, 1773–1859, rakouský politik, diplomat, od roku 1821 rakouský státní kancléř, SZ Kynžvart, Česká republika. **3** Heinrich Coudenhove-Kalergi, 1859–1906, rakousko-uherský vyslanec v Tokiu s japonskou manželkou Mitsuko, svatební foto, Tokio, 1895. **4** Detail obálky prvního českého vydání knihy Pan-Evropa Richarda Coudenhove-Kalergi, 1926, obálka od Josefa Čapka, předmluva Edvarda Beneše, tehdejšího ministra zahraničních věcí Československé republiky. **5** Richard Coudenhove-Kalergi, 1894–1972, syn Heinricha a Mitsuko, spisovatel, politik, zakladatel Panevropské unie a autor knihy Pan-Evropa.

B. Hlavní aktivita projektu

Hlavním cílem projektu je vybudování nové expozice na zámku v Jindřichově Hradci s názvem Dokonalý diplomat podtitulem Černínové – vyslanci, cestovatelé a sběratelé. Pojmenování projektu odkazuje na spis Dokonalý Ambasador od Juana Antonia de Vera y Figueroa, užívaný od 17. století jako základní učebnice diplomacie. Její italské vydání z roku 1649 bylo dedikováno Humprechtu Janu Černínovi, vyslanci císaře Leopolda I. v Benátkách a stavebníkovi pražského Černínského paláce, dnešního sídla Ministerstva zahraničních věcí. Expozice představí diplomatické a související cestovatelské i sběratelské aktivity rodu Černínů, někdejších vlastníků zámku v Jindřichově Hradci. Jedním z hlavních exponátů bude jedinečný turecký stan, který roku 1644 obdržel Heřman Černín z Chudenic od diplomatů Osmanské říše.

C. Další aktivity projektu

1. Na vybraných památkových objektech Národního památkového ústavu budou probíhat dílčí aktivity „diplomického roku“, reflektující v místě zachované předměty, dokumenty či témata.

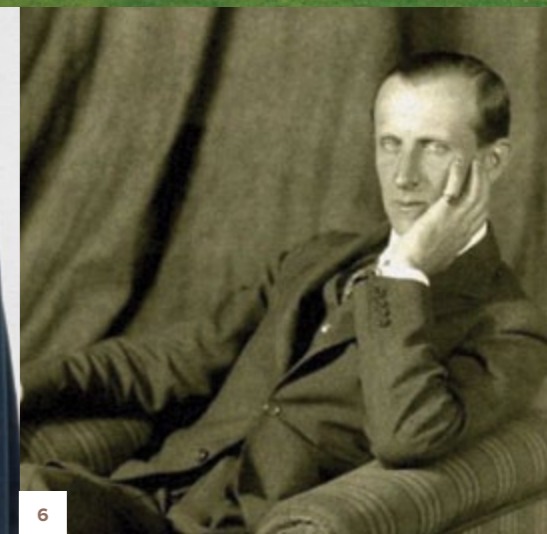
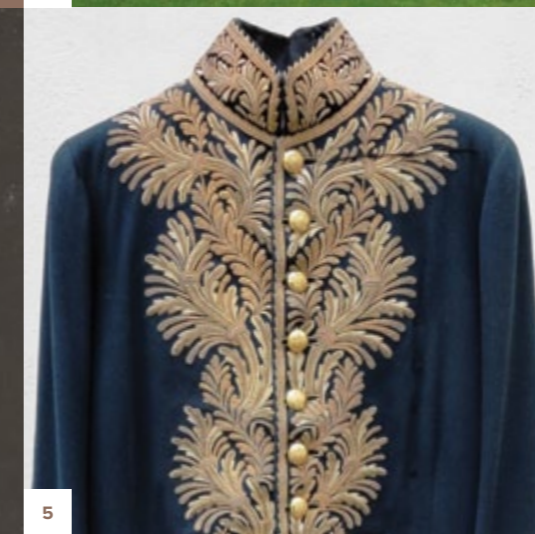
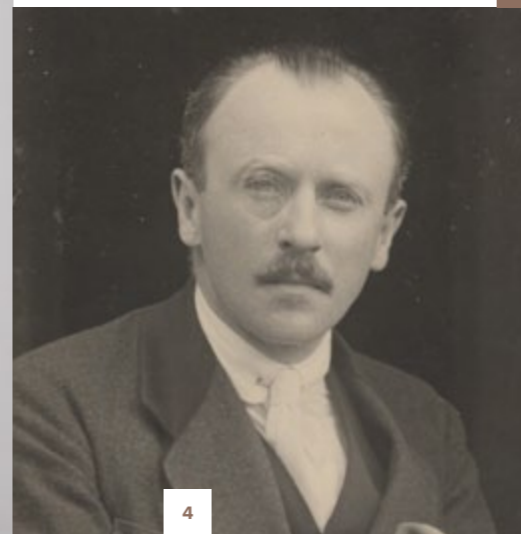
Například na zámku v Českém Krumlově bude nově prezentován příběh zlatého Eggenberského kočáru, který nechal roku 1638 vytvořit císařský diplomat kníže Jan Antonín I. z Eggenbergu za účelem slavnostního vjezdu diplomatického procesí do Říma u příležitosti oznámení zvolení Ferdinanda III. Habsburského římským císařem papeži Urbanu VIII.

Zámek Kynžvart připomene roli knížete Klementa Václava Metternicha v evropské diplomacii, výstava na zámku Lysice zmapuje diplomatické aktivity hraběte Erwina Dubského. Obdobné akce proběhnou na více než třiceti objektech Národního památkového ústavu.

4. Kromě událostí v České republice se uskuteční i akce v zahraničí, a to v místech, kde se odehrávaly významné aktivity šlechtických diplomatů z českých zemí. V těchto lokalitách zorganizuje Národní památkový ústav ve spolupráci se zahraničními paměťovými institucemi panelové výstavy a pracovní dílny nebo kolokvia

1 Pohled na tzv. Adamovo stavení a velké arkády SHZ Jindřichův Hradec, v letech 1693–1945 sídlo rodu Černínů z Chudenic. V horním patře Adamova stavení bude v roce 2018 otevřena nová expozice s názvem Dokonalý diplomat. Černínové – vyslanci, cestovatelé, sběratelé. **následující dvojstrana** Eggenberský kočár, 1638, vyroben pro císařského diplomata Jana Antonína I. z Eggenbergu za účelem slavnostního vjezdu diplomatického procesí do Říma u příležitosti oznámení zvolení Ferdinanda III. Habsburského římským císařem papeži Urbanu VIII, SHZ Český Krumlov, Česká republika.

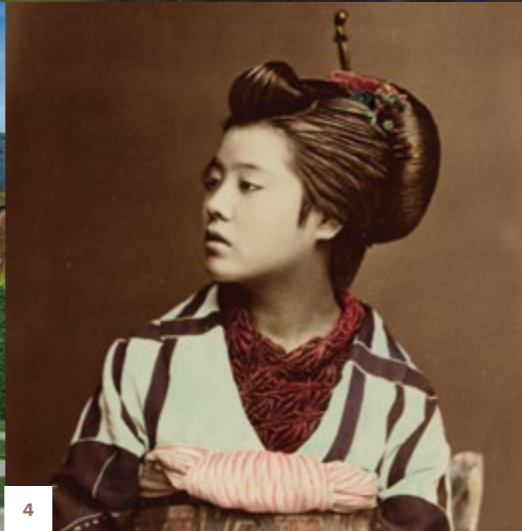

za účelem výzkumu a popularizace tématu diplomacie. Současně Národní památkový ústav využije tyto příležitosti k prezentaci péče o kulturní dědictví v České republice. V přeneseném smyslu projektu a v kontextu Evropského roku kulturního dědictví si Národní památkový ústav klade za cíl působit při těchto příležitostech jako „ambasador“ péče o kulturní dědictví v České republice.

5. Zámek Kynžvart, někdejší sídlo rakouského kancléře Klementa Václava Metternicha, se v srpnu 2018 stane centrem Hradozámecké noci s programem zaměřeným na roli rodu Metternichů v evropské diplomacii.

6. K výstavám, instalacím a prezentacím budou vydány populární publikace a propagační materiály, téma šlechtické diplomacie ve vztahu k památkovým objektům a artefaktům ve správě NPÚ shrne reprezentativní kniha, připravovaná ve spolupráci s renomovanými akademickými a univerzitními odborníky a edičně připravená Národním památkovým ústavem.

1 Samurajská zbroj Joroi, 16.–17. století, Japonsko, suvenýr z diplomatické mise Kuna Des Fours Walderode v Japonsku, SZ Hrubý Rohozec, Česká republika. 2 Malachitová váza, poč. 19. století, diplomatický dar ruského cara Alexandra I. rakouskému kancléři Klementu V. Metternichovi, SZ Kynžvart, Česká republika. 3 SZ Kynžvart, Česká republika, v letech 1623–1945 sídlo rodu Metternichů. 4 Kuno Des Fours Walderode, 1879–1956, diplomat, legační rada v Tokiu, Istanbulu, Pekingu a ve Stockholmu. 5 Diplomatský frak Johanna Schönburg-Hartensteina, 1864–1937, rakouského diplomata v Londýně, Rumunsku a Vatikánu, Vojensko historický ústav Praha, původně SZ Červená Lhota, Česká republika. 6 Maximilián Lobkowitz, 1888–1967, právník, politik a diplomat, během druhé světové války velvyslanec Československé republiky ve Velké Británii. Zemřel v exilu. Foto: František Drtikol.

1 Mechtilda Lichnovská, 1879–1958, spisovatelka, mecenáška a múza umělců, manželka Karla Maxmiliána Lichnovského, diplomata, německého vyslance v Londýně a majitele zámku Hradec nad Moravicí v České republice, Salon německého velvyslanectví v Londýně, 1914. **2** Erwin Dubský, 1836–1909, fregatní kapitán, cestovatel, diplomat, malíř a tvůrce rozsáhlé sbírky předmětů z Japonska, Číny a Severní Ameriky. Stylizovaný autoportrét, 1908, SZ Lysice, Česká republika. **3** SZ Hradec nad Moravicí, Česká republika. **4** Raimund von Stillfried-Ratenicz, Japonská dívka, 1875, sbírka Erwina Dubského, SZ Lysice, Česká republika.

obálka Detail výzdoby diplomatického kočáru Jana Antonína I. z Eggenbergu, 1638, SHZ Český Krumlov, Česká republika **druhá strana obálky** Titulní list prvního vydání knihy Juana Antonia de Vera y Figueroa, *Ambasador*. Kniha sloužila v 17. a 18. století jako základní učebnice diplomacie. Její italské vydání z roku 1649 pod názvem *Dokonalý ambasador* bylo dedikováno Humprechtu Janu Černínovi, vyslanci císaře Leopolda I. v Benátkách a stavebníkovi pražského Černínského paláce, dnešního sídla Ministerstva zahraničních věcí České republiky. **čtvrtá strana obálky** Detail šachového stolku kancléře Klementa Václava Metternicha, diplomatický dar.

© Národní památkový ústav 2018

Návrh projektu: Petr Pavelec / Grafická úprava, sazba: Jindřich Hoch, Sandstudios / Fotografie: Archiv NPÚ, Ladislav Pouzar, Aleš Motejl / Tisk: TISKÁRNA PROTISK, s.r.o., Rudolfovská tř. 617, České Budějovice 4, 370 01

Národní památkový ústav je největší pamětovou institucí Ministerstva kultury České republiky. Současnými zákony, je mu svěřena řada odborných úkolů týkajících se státní památkové péče a správy 111 státních památkových objektů, zejména hradů a zámků.

